Reisi Sepp
Högbomsgränd 31

EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Reedel, 20. juunil 1975
Nr. 46 (4036) **17. aastakäik**

Viimne metsavend? Eestis langes 30 a. metsas elanud mees

Eestis ei ole ilmselt viiekümnendate aastate alguses toimunud masshaarangutega metsades suudetud hävitada kõiki metsavendi, nagu selgub kodumaal levinenud loost "viimse metsavenna" langemise kohta võitluses teda jälitavate militsionääridega. Selgus, et tegemist on juba ammu kadunuks või surnuks loetud mehega, kes end 30 aastat on varjul hoidnud metsades. Ilmselt oli ta oma varjuelust väsinud, sest ta ei kasutanud võimalust piirkonnast põgenemiseks, vaid eelistas surma lahinguolukorras.

Kodumaal üteldakse, et asi juhtus möödunud aastal kevadel, kui ühel kolhoosipõllul traktoristid teostasid kevadkünde. Uks neist peatanud masina, et minna hetkeks pöösastikku. Seal märganud ta äkki, üht hiilivat kogu, meest musta lokkava habemega.

"Mis sa piilud, kuradi bandiit, tule välja," hüüdnud traktorist rohkem naljapärast, aimamata, et tegemist on ametivõimude poolt tõepoolest "bandiidiks" kuulutatud mets vennaga. Viimane haaras ehmunult taskust revolvri ja tulistas – traktorist sai surma.

Teine traktorist jooksis kohkunult miilitsameeste abi otsima. Need tulid umbes tund aega hiljem, et metsa läbi kammida. Ei kulunud aga kuigi palju vaeva, kui ainult mõnisada meetrit eemal sündmusekohast leitigi otsitav, kes ilmselt ei olnud vahepealsel aega kasutanud kaugemale põgenemiseks, kuigi ta pidi olema teadlik, et aktsioon tema vastu on tulemas.

Vööra mehe ja miilitsate vahel tekkis nüüd lahing, mille jooksul mees veel tulistas mitu korda ja üks miilits kas suri või sai raskelt haavata. Lahing lõppes alles kui tundmatu mees sai surma.

Asja hakati muidugi põhjalikult uurima. Selgus ka, kes see salapärane mees oli. Ta oli sõjast saadik kadunud olnud ja teda polnud ammu enam otsitud.

Senistel andmetel olid viimased metsavennad tabatud umbes 1957 aasta paigu. Nüüd aga selgub, et neid on ikka veel ja ilmselt on see võimalik vaid selle tõttu, et eestlased nendele sümpatiseerivad. Ka sellel langenud metsavennal oli ilmselt kontakte, milliste kaudu metsa tuli toitu ja riideid. Kuna ta langes, siis ei saa KGB temalt enam välja pigistada, kes need abistajad olid.

Paistab, et mees oleks võinud oma metsaelu jätkata, kui ta poleks närve kaotanud – ta nagu otsis ise surma. Kas ta oli viimne metsavend, sellele on vastust raske anda.

Ahvenamaalt sõudes Rootsi

GRISSLEHAMN (EPL) – Ka tänavu toimus suur vanaaegsete sõude- ja purjepaatide võistlus Ahvenamaalt Ekerölt Grisslehamni Rootsi. Kuna juhtus olema tugev vastutuul ja kõrge laine, siis tuli neljamehelistel võistkondadel üle kuue tunni rabada, et finishi jõuda. Neljandaks jäi võistkond, kuhu kuulusid ka Grisslehamni-eestlased Rein Käärik ja Heino Tamp, kes olid laenanud võistluseks vana Hälsinge-lootsiku. Nende aeg oli 6 tundi 36 minutit.

Saavutus oli koha poolest parem mullusest, mil saavutati seitsmes koht, kuigi möödunud aastal läks sõit rutem. Seekord kestis kõigil võitlus vastutuulega kauem ja esimeseks tulnud Ahvenamaa meeskond jõudis kohale ümmarguselt kuue tunniga, 5.59.

Grisslehamni meeskond tuli teiseks 6.05-ga, kuna möödunud aasta võitja, Singö meeskond, kus eestirootsi noor Erik Berendsen võistles koos Singö-pastori Sundini kolme pojaga, jäi kolmandaks ajaga 6.25.

Ainus naiskond (Soisiaalvalitsusest), kes muuseumilt olid laenanud sama paadi, millega Käärik-Tamp läinud aastal võistlesid, jõudsid kohale alles kaua pärast teisi väsinuina ja viimseina.

Pöhimõtteliselt peab võistlus meenutama kunagist väikeste purje-sõupaatide postivedu skääridest ja Rootsi ning Ahvenamaa vahel.)EPL/K).

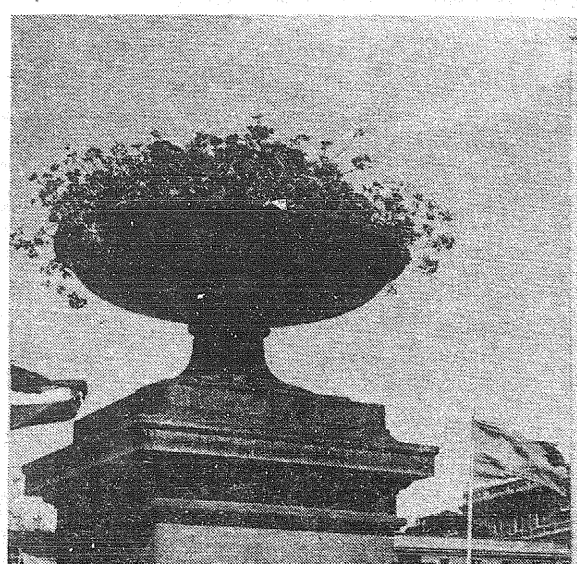

Rein Käärik, edukas spordisukelduja ja Põhjala meister, oli Ahvenamaa-Grisslehamni vahel sõudmas koos Heino Tampiga ja rootslaste Kurt Holbergi ning Hans Andersoniga.

Käbi filmis

Ingmar Bergmani uues filmis "Face to face" esineb ka tema endine abikaasa, kontsertpianist Käbi Laretei. Filmi peaosaliseks on Liv Ullman, kuna Käbi Lareteil tuleb esineda vaid ühes suveõhtu stseenis, kus ta mõisasaalis mängib Mozarti "Fantaasia C-moll".

Sinimustvalge Stockholmis

Stockholmi avalikes lipuvarrastes Riksbrol kuninga lossi ees ja Stadshuseti ees lehvisid balti teadusliku konverentsi puhul baltlaste rahvuslipud. Paremal tervitab Stockholmi kommuuni nimel balti teadlasi linnavalitsuse poolt antud vastuvõtul kommuuni esimene abiesimees Eva Remens. (Foto Lepper).

Stockholmi linnavalitsus heiskas seoses Balti teadlaste konverentsiga linna avalikes lipuvarrastes Balti rahvuste lipud, nagu see on kombekohane linnas toimuvate konverentside puhul väliskülalistega. See oli esmakordne aga Eesti, Läti ja Leedu lippude osas ja leidis tähelepanu ka ajakirjanduses. Dagens Nyheter rõhutas, et esimest korda üle neljakümne aasta lehvisid balti lipud Stockholmis,

Järg lk. 7

EPL Reedel, 20. juunil 1975

Jaatav otsus

Umbes kaks tuhat aastat vanas inglise ajaloos pole rahvalt küsitud tema arvamist mingi seisukoha poolt või vastu. Pööre tuli alles tänavu kevadel, kui valitsus otsustas hääletamisele panna küsimuse, kas Inglismaa jääb edasi Euroopa Ühisturu liikmeks või mitte. Küsimusele saadi vastus 5. juunil toimepandud rahvahääletusel, kus suure häälteenamusega otsustati jääda edasi EEC koosseisu. Üle kahe kolmandiku rahva jaatav otsus tähendab iseendast, et Inglismaa suhted Euroopa Ühisturuga on nüüd lõplikult lahendatud ja sellega on ühtlasi tõmmatud kriips kauaaegsele manööverdamisele Ühisturu ümber.

Manööverdamine algas teatavasti juba inglaste eemalejäämisega Rooma lepingust, millele 1957 alla kirjutati. Inglise valitsuse meelemuutus tuli 1961, aga siis takistas prantsuse president de Gaulle Inglismaa ühinemist EEC esialgse kuue riigiga. Tema veto ettekäändeks oli, et anglosaksidena ei kuuluvat inglased Euroopasse. Prantsuse vastuseis nõrgenes Pompidou asumisega presidendi kohale de Gaulle järglasena. Inglismaa ühinemine EEC-ga sai teoks 1. jaanuaril 1973 koos Taani ja Iirimaaga, mis tähendas Euroopa Ühisturu liikmesriikide kasvu üheksani.

Inglismaale vastu tulles liikmekssaamisel kandis Pompidou teisest küljest hoolt selle eest, et inglased selle eest ka maksaksid. Tingimused kujunesid mitmeti raskemateks kui tavaliselt, kuna Pompidou pidas vajalikuks võtta arvesse Inglismaa mõnesugust kasusaamist briti nn. riikideliidu "commonwealth" endiste asumaade arvel. Inglise vanameelsete valitsusjuhina oli Heath ettepandud tingimustega tahes-tahtmata pidanud leppima. Sellega polnud aga nõus tööerakondlasest valitsusjuht Harold Wilson, kui ta Heathi asemele astus. Wilsonile tuli kasuks ka uus vahetus prantsuse presidendi kohal, kui liberaalsem Giscard d'Estaing astus ametisse gaullistliku Pompidou järglasena.

Tänavu märtsis toimus Iirimaa pealinnas Dublinis EEC tippkonverents just eesmärgiga leida soodsamaid tingimusi Inglismaale, kuna vastasel juhul ähvardas Wilson koostööst loobumisega. Tippkonverentsil läkski korda saavutada kokkulepet tingimuste pehmendamiseks Inglismaale, olgugi mitmesuguste kompromisside kujul. Uued soodsamad tingimused koostööks Euroopa Ühisturuga said teguriks, mille põhjal Harold Wilson võis nõustuda ka sellega, et ette võtta rahvahääletus, nagu EEC vastased olid seda juba ammugi hakanud nõudma. Enamus Wilsoni oma tööerakonna parlamendirühmast samuti kui delegaatidest erakonna viimasel erakorralisel konverentsil olid asunud seisukohale, et Inglismaa peaks Euroopa Ühisturu koosseisust lahkuma. Ka osa Wilsoni valitsusliikmetest olid samasugusel arvamisel.

Kui Wilson lõpuks rahvahääletuse välja kuulutas, lisas ta sellele üleskutse hääletada jaatavalt, s.o. edasijäämiseks EEC koosseisu. Rahvahääletuse lõppedes võis ta kõigile vastastele ütelda, et nüüd saite seda, mida te soovisite. Rahvas ütles oma arvamise, pöörates EEC vastastele selja. Wilsoni suur võit rahvahääletusel on muidugi tänu võlgu ulatuslikule toetusele vanameelsete ja liberaalide erkondadest. Aga on vaevalt kaheldav, et viimasel hetkel toetas teda ka tema enese tööerakondlaste suur enamus.

Inglise rahvahääletuse tagasimõju EEC teistele riikidele vallandas muidugi üldise kergendustunde. Eriti käib see Taani kohta, kes vastasel juhul oleks sattunud väga täbarasse olukorda, sest Inglismaa lahkumine EEC-st oleks Taanilt röövinud ka suure põllumajandusliku turu. On arusaadav, et Inglismaa on ja jääb veel mõneks ajaks oma majanduslike probleemidega teatud koormaks Ühisturu teistelegi liikmesriikidele. Aga hoopis halvem oleks lugu olnud, kui Inglismaa oleks lahkunud ja võibolla põhjustanud ka Taani tagasitõmbumise. See oleks tähendanud rasket lööki EEC ühtluspüüdlustele, mis kava kohaselt peaksid 1980 viima poliitilise unioonini loomiseni tugeval majanduslikul alusmüüril.

See tee, millele Inglismaa on nüüd asunud, märgib igatahes lõplikku lahtiütlemist senisest taotlusest olla eriseisundis kuskil oma commonwealthi, Ühendriikide ja Euroopa vahel. Inglismaa on aktsepteerinud positsiooni ühe euroopa rahvana teiste hulgas.

A. K.

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 60-0
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 187:—
Termin (4 kuud) ... kr. 68:—
Kuu ..... kr. 18:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1975

Kohalik elu

GÖTEBORG
Võidupüha pidu

Göteborgi Põllumeeste Kogu traditsiooniline Võidupüha tähistamine toimub laup. 28. juunil "Koitjärvel", algusega kell 17.00 kohviku ruumis. Rikkalik toitudelaud. Osavõtu maks 25:- isikult. Pilliliugusid Hans Pääbolt ja õhtul võidutule juures köneleb EPK peasekretär Ruut Paglant.

Kõik liikmed ja külalised on teretulnud!

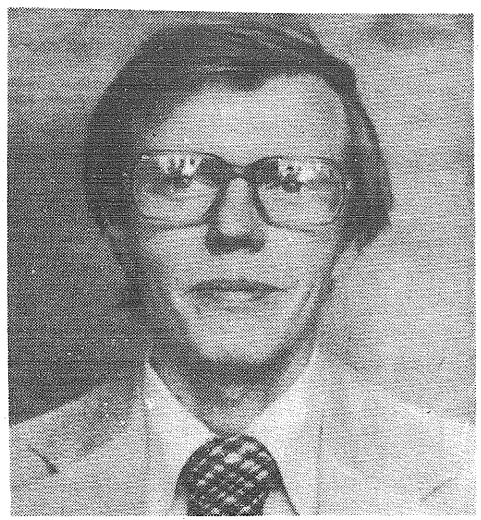
Osavõtust teatada mõnele juhatuse liikmele tel. 46 46 12, 46 35 64, 25 27 21 või 51 96 28, hiljemalt teisip. 24. juuni õhtuks, et perenaised teaksid toitude valmistamisel arvestada osavõtjate arvuga.

"Rootsi sisserändajate poliitika on muutumas eeskujuks Euroopale"

Sisserändajate Komisjoni (Invandrarutredning) töö ja ettepanekud on mitu aastat seisnud eesti avalikkuse tähelepanu tulipunktis. Üks nendest, kes selle tegevusega on olnud väga lähedalt seotud, on Jonas Widgren, kes oli tolle komisjoni peasekretär ja praegu töötab tööturuministeeriumis sisserändajate küsimustega. Eesti Päevaleht vestles Jonas Widgreniga tema tööst ja taustast.

— Kui kaua oled tegelenud sisserändajatega?

— Aastal 1967 pandi ametisse ministeeriumide vaheline töögrupp sisserändajate küsimustega tegelemiseks. Töögrupi esimeheks sai Kjell Öberg ja mina sain, selle töögrupi üheks sekretäriks. Et ma selle töö sain, oli lihtsalt juhus, kuigi ma olin juba siis asjast huvitatud, minu abikaasa on kroaat, nii et teatud määral olen probleemidega tuttav ka n.ö. "seestpoolt". Sellest ajast peale olen aga nende küsimustega tegelenud. Kui aastal 1969 loodi sisserännuvalitsus läksid nii töögrupi ülesanded kui personal üle sinna. Aastal 1971 läksin täisajaga tööle sisserändajate uurimiskomisjoni ja kui selle töö valmis sai möödunud aastal, läksin üle tööturuministeeriumi kus valmistasin ette valitsuse ettepanekut samas küsimuses. Olen ka tegelenud nende küsimustega rahvusvahelisel pinnal, nii olen konsult OECD-ele ja ÜRO-le. Viimasele töötasin hiljuti välja raporti sisserännanute olukorrast Euroopas, eriti naiste ja noorte seisukohast.

Rootsi uus poliitika sisserännanuteja vähemusküsimustes on eeskujuks Euroopale, ütleb Jonas Widgren, endine Sisserändajate komisjoni (Invandrarutredning) peasekretär. (EPL-foto).

— Mis juhtub edasi sisserännanute- ja vähemusküsimustes?

— Riigipäeva poolt vastu võetud otsused tulevad ellu viia. Pearaskus lasub ju siin Sisserännuvalitsusel, kes ju näiteks peab otsustama kuidas jagada organisatsioonidele määratud toetus. Ministeeriumi pinnal on järgmiseks sammuks sisserännanute nõukogu ellu kutsumine. See luuakse teatavasti tööturuministeeriumi juurde. Sinna kutsub valitsus nii hästi sisserännanute kui vähemuste esindajaid, samuti tööturuorganisatsioonide, kommunide jne esindajaid. See peaks toimuma nüüd ligemal ajal.

— Kuidas näeb välja Rootsi sisserännanute-poliitika Euroopa horisondilt vaadatuna?

— Ei ole mingit kahtlust, et Rootsi on vähemalt viis aastat arengust ees võrreldes teiste Euroopa maadega, kui juttu on kohanemisprobleemide lahendamisest kohe peale sisserändu. 240-tunni seadus rootsi keele õpetamiseks, informatsioonibürood sisserändajatele, võrdõiguslikkus korterituru on näited selleks. Hääletamisõigus kommunaalvalimistel mida kavatsetakse läbi viia nüüd sügisel on veel üks näide reformist mida küll mitmel pool Euroopas arutatakse, kus aga Rootsi esimesena jõuab konkreetse otsuseni.

Muidu on arvamised rootsi uue poliitika suhtes varieeruvad. Näiteks Kanada leiab, et rootsi on omaks võtnud seal juba ammu rakendatud põhimõtted vähemuspoliitikas. Sama leitakse Inglismaal. Selle vastu on reaktsioon Saksamaal ja Shveitsis peamiselt üllatunud ja umbusklik. Nad lihtsalt ei saa aru kuidas on võimalik ühendada kahte sihti, soodustada sisserännanute kodunemist, mis ka tähendab et nad pikaks ajaks või pidevalt siia jäävad, samaaegselt kui soodustatakse nende oma keele ja kultuuri püsimist.

Shveitslaste arvates esimene siht soodustab assimilatsiooni, kuna teine seda takistab. Prantsusmaal aga on näiteks areng teel samas suunas kui Rootsis. Hiljuti rakendati uus ametiasutus mis tegeleb sisserännanute kultuurivajadustega. Näide selle uue arusaamise läbilöömisest on ju ka paari päeva eest Stokholmis euroopa haridusministrite konverentsil vastu võetud resolutsioon kus ju öeldi, et sisserännanud ja nende lapsed peavad saama võrdse võimaluse osa saada nii sisserännumaa kui päritolumaa keelest ja kultuurist.

Huvitav on, et seega näiteks Prantsusmaal võib tekkida olukord kus maa põliseid vähemusi — näiteks bretoonlasi ja baske — koheldakse omakultuuri säilitamise seisukohalt halvemini kui sisserännanuid.

— Tegeled sisserännanute kooliküsimustega ka Rootsis?

— Olen liige selles töögrupis haridusministeeriumi juures mis peab, lähtudes sisserännukomisjoni rapordist, välja töötama konkreetsed ettepanekud. Muuseas tahame tõsta emakeele osatähtsust koolis. Meie ettepanek saab valmis augustis või septembris ja see käsitleb olukorda põhikoolis.

— See tähendab siis, et näiteks eesti koolide olukord ei tule grupis käsitlemisele?

— Ei. Iseseisvad vähemuskoolid on poliitiline küsimus mida töögrupp ei loe oma ülesannete hulka.

— Mainisid, et sinu abikaasa on kroaat. Mis keelt te kodus räägite?

— Peamiselt kroaadi keelt. Ja meie koer saab palju paremini aru kroaadi keelest kui rootsi keelest. See on öeldud huvitav, öeldakse ju tavaliselt, et emakeel on see keel, milles inimene kõige paremini oskab tundeid väljendada, minule see küll nii ei ole. Mulle on see loomulikum kroaadi kui rootsi keeles.

Asja juurde kuulub vast, et mul on vana huvi keelte vastu. Kui hakkasin ülikoolis õppima, valisin prantsuse keele esimeseks aineks. Tahtsin ära õppida ühe uue keele selleks, et osata end täpselt väljendada. Mitte ainult selles uues keeles vaid üldse. Minu vanaema oli prantslanna ja mu ema räägis alati oma emaga ja õdedevendadega prantsuse keelt. See võib ju ka olla mõjutanud minu enda arengut ja seisukohti.

— Kuidas oled ise rahul oma tööga?

— See on olnud äärmiselt huvitav, eriti viimansel ajal kus reformid hakkavad tegelikult teostuma. Muidugi on üks raskus. See mille teostamisel pean kaasa aitama, on ju valitsuse poliitika ja seda peab teostama ka siis, kui ise võibolla tahaks teisiti teha. Ma tahaks aga meeleldi tegeleda nende küsimustega senisest rohkem rahvusvahelisel pinnal. Poleks midagi ka selle vastu, et minna välismaale tööle. (EPL/AR).

Eesti-Rootsi 10-võistlus

Laupäeval, 21. juunil ja pühapäeval, 22. juunil toimub kergejõustiku kümnevõistlus eesti ja rootsi mees- ja naiskondade vahel Stockholmi staadionil Lidingövägenil.

Mõlemaid maid esindavad viis osavõtjat, nelja parema tagajärjed arvestatakse.

Seni on eesti sportlased võitnud kõik kümenvõistlused Rootsis.

Autosurm Austraalias

SYDNEY (MK) — Autoõnnetusel sai 1. juunil Thirlmeres silmapilkselt surma Karl Bridin, 69 a. vana.

Õnnetusohver oli pensionär, kuid töötas siiski veel osalise ajaga valvurina kohalikus tsemendivabrikus. Ta oli 1. juuni õhtul sõitmas tööle, kui talle vastutulev auto otsa sõitis.

Kadunu oli endine meremees. Tema abikaasa viibib juba pikemat aega haiglas.

Rodosel viibinud noortejuhtide kursuslasi väljasõidul Lindosesse. Tagaplaanil Lindose linn ja keskaegne loss.

Keed, ketid, preesid olid peamiselt meie rahvapärased ehted

Eesti rahvapärastest ehetest ülevaate saamise võimaldasid Eesti Rahva Muuseumi (nüüd: Eesti NSV Riiklik Etnograafiamuuseum) kogud. Oma enamikus on need talurahvaehted, mida kasutati kuni rahvaröivaste sajandi kolmandal veerandil. Nende rahvapäraste ehete hulka kuuluvad peamiselt kaelaehted, rinnaehted ja sõrmused. Käevõrud, mida esineb rohkesti arheoloogilistes leidudes, kadusid tarvituselt juba XVII sajandil.

Kaelaehetest tähtsamad olid helmekeed ja metallketid ning sinna juurde kuuluvad ripatsilustused. Helmekeed olid kasutusel aastatuhandeid. Kiviajal valmistati need loomahammastest. Hiljem võeti kasutusele kauriteo karbid. Ka võeti kiviajal kasutusele merevaik. Valged ja värvilised klaasist helmed tulid kasutusele juba V sajandil.

Hõbehelmed ehk kröllid (kahest õhukesest hõbeplekist poolkerast kokku joodetud) tulid kasutusele nooremal rauaajal. Omaette rühma moodustasid nn. kruvilised helmed, mida iseloomustas kruvina kulgev soonkaunistus. Helmestest (vastavalt nende rahvapärastele nimetustele) sorakesed ja kudrused olid väikesed, pauad hästi suured. Piiprellidele oli iseloomulik torujas kuju.

Pidulike kaelaehete hulka kuulusid ka lülilised metaliketid, millede kandmise algus ulatub I aastatuhande teise poolde. Märkimisväärsemalt hakati neid kandma siiski II aastatuhande algusest peale. Siis olid suured ja toredad ketid jõukamate eesti naiste iseloomulikeks eheteks.

Nende küljes kantavaist ripatsilustustest olid tähtsamad söörikud ja piklikud rinnalehed ning raharipatsid. Viimaseid kanti peamiselt peenemate kettide küljes. Lisaks kanti ka rahakeesid, mida nimetati paatriteks.

Rinnaeheteks (ja ühtlasi ka röivaste kinnitusvahendeiks) olid eestlastel metallist sõled ja preesid. Sõlge ja preesi eraldatakse nende välisservade kuju järgi: sõlg on siledaservaline, prees sakiliseks lõigatud. Sõled võeti kasutusele juba pronksiajal. Vastavalt kujule ja kaunistusele esinevad hoburaudsõled, väikesed ümmarguse võru kujulised vitssõled, koonusekujulised kuhiksõled, söörehk ratassõled, nurksõled ja südamekujulised sõled.

Kuhiksõlgedest omandasid erakordselt suured mõõtmed setu naiste kuhiksõled, milledest üks Etnograafiamuuseumi kogudesse kuuluv sõlg on 11,5 cm kõrge, kaalub 563 grammi ja mille läbimõõt on 26,5 cm.

Preesid tulid Eestis võrdlemisi hilja kasutusele. Nende kandmine piirdub peamiselt XVIII ja XIX sajandiga. Nende pind kaeti kirjaga. Sõrmuste osas tõendavad leiud, et sakslaste vallutuste eelsele perioodile iseloomulikud olid spiraalsõrmused, mis püsisid kasutusel kuni XVI sajandini.

Hiljem võeti kasutusele lameda kilbiga pitsersõrmuste taolised ehted. XVIII sajandil domineerisid ühelaiusest kilbita võrust koosnevad nn. vitssõrmused, harisõrmused (millede vitsvõru on mõlemalt poolt ümbritsetud esiküljel laieneva harjaga) ja silmadega sõrmused, millede võru ehivad värvilisest (harilikult punasest või rohelisest) klaasist silmad.

Eesti rahvapärased ehted olid valdavalt metallist. Esikohal oli hõbe, mille kõrval kasutati ka odavamaid metalle, eelkõige vaske ja selle sulameid. Kuid ehteid valmistati ka pronksist, tinast ja koguni rauastki. Ehteid valmistasid nii linna kui ka küla ehtemeistrid.

Ehted kuulusid eelkõige naiste pidulike röivaste juurde ning nende rohkus ja kvalitet kõneles rahva jõukusest. Näiteks kirjutas Hupel XVIII sajandi lõpul, et mõned eesti naised kandvat rohkem kui 40 rubla eest ehteid kaelal ja rinnal. Kõik ehted kui hinnalised esemed pärandati tavaliselt põlvest põlve emadelt tütardele.

Broshüüris "Eesti ehted" (Tallinn 1970, koostaja: A. Voolmaa) üteldakse, et "tänapäeval on oma traditsioonilistele ehetele truuks jäänud setu naised, kes pidupäevadel röivastuvad rahvaröivastesse ja kuhjavad rinna hõbeehetega. Seejuures on setude ehtekomplekt kujunenud eriti rikkalikuks, nii et võib kaalult ületada isegi 2 kg.

Üldiselt leiavad meie rahvapärased ehted tänapäeval kasutamist eelkõige koos rahvaröivastega. Omapärase ja kauni kuju poolest on paljud neist sobivaks ja väärikaks täienduseks moodsale röivastusele ning leiavad ikka ja jälle kasutamist."

H. H.

Ivar Tõnisson doktoreerus Kalifornias

NEW YORK (VES) — Stanfordi ülikoolis, Stanfordis, Kalk. kaitses doktori väitekirja, mis oli kirjutatud kelle kujunemise alalt, Ivar Tõnisson, saavutades doktorkraadi.

Dr. Ivar Tõnisson sündis 5. oktoobril 1940 Eesti rahvusliku ja riigitegelase Jaan Tõnissoni noorema poja Heldur Tõnissoni pojana. Haridusteed alustas ta vanemate põgenikuteele asumise tõttu Stockholmi Eesti Algkoolis.

Selle 6-a. kursuse lõpetamise järele lõpetas ta Stockholmis gümnaasiumi, jatkates õpinguid ülikoolis Uppsalas, millised lõpule viis filosoofia alal. Pärast seda siirdus ta edasi õppima Stanfordi ülikooli Kaliornias, pühendades end seal teaduslikule uurimistööle. Selle tulemusena valmis tal doktori väitekiri keele kujunemise põhialuste loogika, lingvistilise loogika alal.

Värske doktor Abiellus Rootsis ja neil on paari-aastane tütar. Tal on kavatsus jääda elama USA-sse ja pühenduda teaduslikule tööle. Ta vanemad elavad Lüganos, Shveitsis.

Stipendiumiga USA-st Soome

Toetusfond USA-s määras tänavuse Aleksander Küti mälestusfondi stipendiumi edasiõppimiseks Soomes Karin Kurvitsale, kes on BA kraadiga lõpetanud New Yorgi osariigis State University College Brockportis. Teise toetusfondi stipendiaadina - sõidab Soome Piret Parrest, kes on lõpetanud BA kraadiga George Washingtoni ülikooli.

Thilrmeres, Austraalias sai autoõnnetusel 1. juunil surma Karl Bridin 69.a. vanuses.

Riin Rivanool

ÕPETUSED

Mul elab maal üks selline sõber, kes mind ikka õpetama tikub. Küsib alati, et kas ma olen seda või teist lugenud, kolmandat või neljandat TV-st näinud ja enamasti ma ei ole.

"No siis ma sulle räägin ja õpetan!" satub ta selle järele hoogu ja ma pean, mul lihtsalt tuleb, kogu see asi ära kuulata. Sedaviisi olen ma mõndagi juurde õppinud, kuigi endameelest olin tark ülearugi.

Viimati oli mu sõbral hulk õpetusi, kuidas hoiduda vanaks saamast. Ta oli neid lugenud ühest sellisest ajakirjast, mida ainult mehed loevad ja mis neile mõeldudki on. On arusaadav, et mina mitte mõni niisugune ei ole, kes sellist ajakirja kas või vaatakski ja sellepärast ka neid õpetusi lugenud ei olnud. Mu sõbral oli mõni neist meeles ja teate, need tundusid sellise ajakirja kohta mõistlikud, aga mina arvasin, et neid peaks olema palju rohkem — ütleme, et kohe 10 käsku — ja sellepärast panen ma need üksikud sõbra antud ja omatehtud koos kommentaaridega kõigile lugejaile vastuvõtmiseks ja päheõppimiseks kirja.

KUI SA EI TAHA VANAKS SAADA, SIIS. . .

. . .KÄI SIRGELT! See ei vaja seletusi, vaadake vaid Tiiduse või Kalevi tüdrukuid ja te näete, kui ilusad nad on. Sama igaühega!

. . .ÄRA LAKKA TÖÖTAMAST! Mitte kunagi ega iialgi! Ära peatu iial, saate aru! Nagu stoppate, oletegi omadega läbi. Vana masin, mis muidu hooga edasi töötaks, lihtsalt sureb välja ja unesti enam ei stardi.

. . .KÕRVALDA KÕIK VANUSEST TULENEVAD ILMUVUSED, nagu karvad kõrvadest, höredad juuksed kaelalt, konnasilmad varvastelt ja kõik muu selletaoline!

. . .EI MINGEID ILUHOOLDUSVAHENDEID, nagu parukaid, juustevärvi, face-lifti ehk näokergitamist (alla 50-selt veel võib)! Valehambaid võib kanda, kui omadega enam hakkama ei saa.

. . .VESTLE, TEE NALJA JA OLE HUMOORIKAS, AGA ÄRA HALGI ALUSTA: "SIIS KUI MINA ALLES VEEL NOOR OLIN. . ."

Viimasega paned noored ainult haigutama ja vanad muigama.

. . .ÄRA VIRISE! Virisemine on isegi see, kui teeskled, et sa ei kaeba. Ära räägi oma haigustest ega hädadest. Kui vaja — vihasta! Äkkviha on kui äikesetilm, mis õhku puhastab. Raksata korraga, aga ära vingu pidevalt ja pidevalt!

. . .HINDA KÜLMA KLIIMAT! Ära käi Kanaari saartel, Havail ega Floridas oma tervist kõigutamas. Kas teadsite, et Floridas sureb kaks korda rohkem inimesi, kui Alaskas. (Võib-olla aga, et Floridas elab ka mitukorda enam vanu inimesi, kui Alaskas). Igatahes — suund põhjapoole!

. . .OLE ISESEISEV JA OMA LASTEST OLENEMATU! Arenda end ja õpi edasi igas vanuses ja olukorras! Ole ise, ole inimene, kellel on "suur ego" — tugev "mina" ja eneseuhkus!

. . .ENDA PÄRAST ÄRA NUTA KUNAGI, seda teeb vaid närune inimene! Enesehaletsus on vilets tunne ja peidupaik. Kui vaja, nuta teiste pärast! Ära kunagi nuta taga möödunud aegu — need on läinud niikuinii ja nuttki ei tooks neid enam tagasi.

. . .ÄRA PUUDUTA MÄLESTUSI, mis sulle enesele või kellelegi teisele haiget teevad! Kas või kaudseltki. Jäta kibedused minevikku ja otsi välja sealt vaid kõik ilus ja röömustav! Suuna vaade tulevikku, sest kuni elu lõpuni on ikka veel midagi ees ja tulemas!

Nüüd on siis kirja pandud ja edasi antud palju tarkust. Kasutage! Ja siis küsige endalt:

Kas ma olen õnnelik?" ja vastake selgelt ja siiralt: "Jah!"

Jaanipäeva juurde kuulus kodumaal võllkiigega kiikumine. Traditsiooni on jätkatud ka siin Rootsis, näiteks ühel Metsakodu Suveharja pidudest aastal 1954.

Liidia Tuulse:

Armastab, ei armasta

Jooksen kartulite vahelist rada alla koplisse, saunast mööda Nirgi teele, sealt tulist valu otse soo äärde. Õunik seisab liikumatult ja vaatab kojumineku lootuses tõsiste silmadega vastu, kõht pungil ja udarad piimast pingul.

Ei, täna pole vanaemal nurisemist.

Päise päeva ajal võib soo äärde julgesti minna. Mets on otse linaligude taga. See lõhnab sookaeltest, joovikatest, samblast ja ei tea veel millest. Seened, mis vanaema sealt möödunud sügisel tõi olid limased nagu hiigelteod ja viskasid köögi mürgist soolõhna täis. Tahaks hingata seda südant pööritama panevat lõhna, kuid ilma Iidata ei julge sinna isegi päise päeva ajal jalga panna. Jaaniööl olid nad siin käinud sõnajala õit otsimas, kuid siis ei söandanud nad isegi kahekesi sügavamale metsa põigata, kulgi võis arvata, et just sealsete lopsakamate sõnajalgade peidus võis õis puhkeda.

Sellevastu on Nirgi noor köivik julge nagu vanaema uibuaed. Seal kasvavad maasikad, suured, tumepunased, hapukad, õrna varre otsas hõreda rohu sees. Peaks õige vaatama, kas neid tänavu tuleb. Oota Õunik, viska kasvõi pikali ja puhka oma rasket keha soojas päikeses, sest kodus ei oota sind muud, kui sületäis vesiheina nõgestega pooleks. Õunik teebki asja jäämiseks ja rapsab mõne suupärasema rohuladva. Otse läbi ristikheina pole köivikuni mingi maa. Ristihein valendab karikakardest, nende kollased südamed on suured ja soojad nagu väikesed päikesed. valged õielehed aga annavad vastuse igale küsimusele.

Armastab, ei armasta.

Kui prooviks õige selle kõige suuremaga, nüüd mil Iida ei näe. Iida ise nopib õis õi järele tühjaks, nii et ainult kollased õikesesüdamed järele jäävad. Ta ei üle kunagi missugusele küsimusele ta õielehtedelt vastust ootab, kuid see on ütlematagi selge.

Ei armasta.

Ei. See ei või olla võimalik. Muidugi armastab Jaan Iidat, sest miks ta talle muidu jasmine tõi.

Jaan toob pruudile lilli-torkas Minna ja vaatas mulle otsa. Ja mis veel kõige hullem, otse Jaani kuuldes. Veel praegu on häbi. Muidugi olid jasminid Iidale, ilalgi mitte Minnale ja kõigevähem mulle. pruut pidi olema täis tüdruk Segaduses jooksin õuele kadunut palli otsima.

Kui küsida õige õielehtedelt, kas üldse on mõtet palli otsida.

Ei.

Muidugi, selge vahe, kartulivagude vahele sattunud, mis muud. Sealt ei leia teda enne kartulivõtmist keegi ja siis olen ma juba ammu linnas.

Kui on jõudnud sügise, kolletavad lehed, salasund siis vägisi, Tartu kutsub . . .

Ei, mind ei kutsu mingi salasund sügisel kooli aga Iida silmad on suured ja udused, kui ta seda laulu laulab. Mis vägi see küll on, mis teda Tartusse kisub selle igava matemaatika juurde? Minul oli jõuluks rehkendus nõrk, kuid paranes kevadeks Iida abiga. Nüüd võin jääda maale kuni kool algab. Milline õnn, et järeleksami ei tulnud, et sügis on veel kaugel ja meil on ees Iidaga pikk suvi. Ah, mis, ma ei leinagi enam niiväga oma kaotatud palli.

Kui prooviks õige veel ühe õiega, neid on ju siin sadade viisi. Niisama nalja viluks. Armastab, ei armasta, suudleb, sülitab, südame vastu surub, põrgusse saadab, omaks nimetab. Seda oskan ma lugeda ka vene keeles, Iida õpetab mulle kõike. Põrgusse saadab. Ei, see ei või olla võimalik. Ma lugesin vist valesti. Jaan pole mind kunagi toast välja saatnud mingil ettekäändel, kui ta õhtuti vahest Iidat külastab. Iida küll, isegi mitu korda, ikka on talle midagi tarvis ja saadab mind tooma. Südame vastu surub. Ei. Eluilmaski mitte. Ma

jookseks kasvõi ilma otsa, kui Jaan mind kasvõi sõrmeotsaga puudutaks. Ma pole kunagi näinud, et keegi kedagi vastu südant surub. Ise olen ainult kassi poega sületenud, sooja ja pehmet. Raamatutest olen küll lugenud. Iidal on palju juturaamatuid ja paljudes on armastusest juttu. On see tõsi, et kõik, mis on raamatus võib juhtuda ka ilmsi? On viimati seegi tõsi, et Jaan Iidat süleleb just sel ajal, mil mina pean Iidale kaevust külma vett vinnama.

Pole mingit mõtet enam aega viita. Peod nopin täis, süle nopin täis, veel ja veel, sest vähemast ei jatku. Kodus panen purgi sisse ja asetan Iida ja minu voodi vahele põrandale. Kuidas küll Iida rööstub, sest ta armastab karikakraid samuti nagu mina. Ja õhtul tuleb Jaan ja näeb ka kõike seda ilu. Kui ta ei tule täna õhtul, siis ikkagi enne kui karikakrad on närtsinud. Pealegi võin tuua uusi, Nirgi ristikhein on neist kuivalt täis. Jaan ei või uneski aimata meie karikakra mängu. Poisid vist ei tunne seda. Ma pole kunagi näinud, et Nirgi karjapoiss nopiks mõne õie, veelvähem ühe karikakra. Miks poisid ei nopi? Kas nad ei armastagi viimaks nii palavalt nagu tüdrukud?

Kes võis arvata, et karikakrad lõhnavad. Lõhnavad otse hullupööra ja teevad pea uimaseks. Või on see siiski rohkem ristikheina lõhn?

Kus on Õunik?

Sa neetud lehmaroju! Sa igavene soesööt! Nüüd oled sa mul jälle plehku pistnud ja nagu alati koos raske ketiga, mille otsas on kõigele lisaks veel suur raudpulk.

Nirgi linast läbi. Sa heldene taevas! Õnneks siiski pool maad teed mööda, kuid siis otse vanaema silma- ja südameröömust lokkavast nisust läbi ja üle kartulipõllu lauta.

Kuidas üldse julgeda astuda vanaema silma ette?

Ei, karikakrad, neid süüdlase süüdlasi ei või ma näidata, see on üks mis kindel. Peidan ned sauna taha, vabarnate vahele nõgeste sisse, seal võivad nad julgesti oodata kuni vanaema viha lahtub.

Aktsioonid USA-s kodumaa kaitseks

NEW YORK (VES) — Balti riikide vallutamises N. Liidu poolt ja selle võimalikus tunnustamises USA-lt Euroopa julgeoleku konverentsil, esitas Endel Kuik märgukirjad 8-le Minnesota esindajale Esindajatekojas ja erimemorandumi veel senaator H. Humphreyle, esinedes ERKÜ Esinduskogu liikmena minnesotast ja Minnesota Eesti Maja esimehena.

Kuikile on senini vastanud 6. Albert M. Quie (R. 1. distr.) teatas, et Res. 11 on arutamisel Rahvusvaheliste suhete Komitees ja soovitab pöörata Donald Fraseri poole, kes kuulub komiteesse, jättes avaldamata oma seisukoha. Thomas Hagedorn (R. 2. distr.) ühineb Derwinski resolutsiooniga. William Frenzel (R. 3. distr.) jagab esitatud seisukohti ja on veendunud, et State Dept. jätkab Balti riikide vallutamise mittetunnustamist. Joseph Karth (D., St. Paul ja linnaümbrus) teatab, et ta on resolutsiooni poolt, Donald Fraser (D. 5. distr.) teatas, et ta on H. Con. Res. 165 cosponsor ja toetab küsimust. Ta avaldas soovi isiklikult Kuikiga ja eestiastega kokku saada. Fraser on Välissuhete Komitee liige ja temast on saanud tugevamaid meie küsimuse toetajaid. James Oberstar (D. 8. distr.) teatas, et võib arvestada tema toetava seisukohaga.

Senaator Humphreyle esitatud üksikasjalikumas märgukirjas käsitles Kuik Balti küsimuste arengut seoses "Chicago Tribune'i" Bill Andersoni eriteadetaga. Ühtlasi esitas Kuik palve, et senaator selgitaks võimaluse Balti rahvuste esindajatele UN-i Täiskogu ees esinemiseks, nagu see loodi Palestine Liberation Organization esindajale. Märgukirjadele olid lisatud lühibroshüür "Estonia" ja Derwinski Res. 11, sen. Humphreyle veel Eesti Rahvusrinde ja Eesti Dem. Liikumise memorandumite ärakirjad.

Teise aktsiooni Eesti ja Balti riikide vallutamise mittetunnustamiseks algatas St. Paulis elav keemiadoktor Helmut Lutsep. Ta esines sõnavõtuga Eesti Majas emadepäeva kokkutulekul, ja tema poolt olid koostatud ja paljundatud märgukirjad president Fordile, välisminister Kissingerile, senaatoritele Humphrey ja Mondale, ja Esindajatekoja liikmetele Fraser, Karth ja Frenzel. Neid võeti kaasa paljude poolt ärasaatmiseks. Seega on Kongressi liikmed Minnesotast täielikult informeeritud Balti ja Eesti küsimustest.

Sen. Humphrey teatas vastuses, et ta toetab Euroopa julgeoleku konverentsi pingutusi vähendada Ida-lääne pinevust ja kindlustada detente, kuid Nõuk. okupatsiooni seaduslikkuse küsimus Balti riikides on hoopis teine. Ta lisab: Olen hoolikalt kaalutlemas, milline võiks olla parim lähenemine küsimusele. Teie läkitus oli ajaliselt hästi arvestatud, ja ma võiks lisada, hästi vastuvõetud. Ma olen muljestatud teie inimlikust ja julgest seisukohast.

Viis vähemusrahvust peavad Kanada panust Natos väga oluliseks

TORONTO (VE) — Balti rahvusgruppide keskorganisatsioonide, Poola Kongressi Kanadas ja Ukraina Komitee Kanadas poolt saadeti hiljuti pikem märgukiri peaminister P.E. Trudeau'le, välisminister A. MacEachen'ile, Kanada erakondade juhtidele ning parlamendi välis- ja riigikaitse komisjoni liikmeile Nõukogude Liidu poolt ikestatud rahvaste küsimuses.

Märgukiri saadeti 30 aasta möödumisel Yalta konverentsist, kus tehtud kokkulepped said saatuslikuks Ida-Euroopa rahvastele. Märgukirjas taotletakse, et lõpulejõudval Euroopa julgeoleku konverentsil ei korratakse Yalta konverentsi vigu, vaid et seal kokkulepetesse võetakse seisukohad, mis kindlustavad rahvaste enesemääramise õiguse maksmapanekut Ida-Euroopa rahvaste juures.

Märgukirjas rõhutatakse, et Nõukogude Liit on vastutav Kesk- ja Ida-Euroopas valitseva kahetsusväärse olukorra pärast.

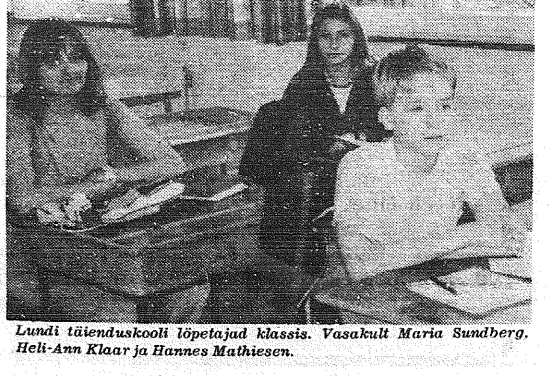
Kasutades sõjalist okupatsiooni 1945. aastal on Nõukogude Liit hävitanud sealsete riikide suveräänsuse ja pannud maksma diktatuurid millede all kannatavad rahvad, ning rida riike ja rahvaid on annekteeritud Nõukogude Liitu.

Märgukirjale alla kirjutanud Eesti, Läti, Leedu, Poola ja Ukraina keskorganisatsioonide esimehed või esindajad paluvad Kanada valitsuse poolt kõike vajalikke samme, et rahvaste enesemääramise õigus saaks rakendatud Ida-Euroopas vastavalt Liitunud Rahvaste põhikirja põhimõtteile.

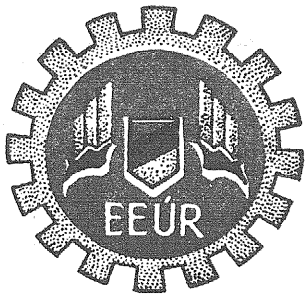
Ühtlasi rõhutatakse Kanada tugeva riigikaitse ja Natost tugevalt osavõtmise vajadust.

Ka palutakse märgukirjas Genfi konverentsist osavõtvate riikide algatust Nõukogude Liidu okupatsioonivägede väljavilmiseks okupeeritud aladelt ennesõjaaegsetesse piiridesse.

Lõpuks kinnitatakse märgukirjas, et Ida-Euroopa ikestatud rahvad ei tunnusta endi kohta kehtivaks Genfi konverentsi kokkuleppeid, mis ei ole kooskõlas nende suveräänsete õigustega.

Lundi täienduskooli lõpetajad klassis. Vasakult Maria Sundberg. Heli-Ann Klaar ja Hannes Mathiesen.

EESTI ETTEVÕTJATE ÜHING ROOTSIS TERVITAB KÕIKI KAASMAALASI VÕIDUPÜHAL 1975

AB ADOPLAST
Plastitööstus
Saltsjö-Boo

AROSTRYCK
Trükikoda
Uppsala

ATLANTIC PLAST AB
Plastitööstus
Huddinge

BANKERYDS TEKNISKA AFFÄR
Majapidamistarbed. Värvid
Bankeryd

CURVE AB
Plastitööstus
Ekerö

EESTI KIRJANIKE KOOPERATIIV
Kirjastus
Lund

AB EESTI MAJA
Stockholm

EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Stockholm

ESKILSTUNA MODELLINDUSTRI AB
Valumudelite tööstus
Eskilstuna

AB ESTOMATIC
Masinatööstus
Stockholm

ESTRA MEKANO
Puutööstus
Saltsjö-Boo

HALDUR AB
Konsultfirma
Stockholm

FIRMA HANSUM
Elektrotehnilised aparaadid
Stockholm

HOIVAIMPORT AB
Väliskaubanduse ettevõte
Göteborg

IFB ANATOMISKA BANDAGE AB
Arstlikud bandaazhid
Stockholm

FIRMA BERNHARD INGEL
Ehteasjade tööstus
Hägersten

AB KANGROVERKEN
Metallitööstus Eket

AB LEVEPLAST
Plastitööstus
Segeltorp

AB A. Mikkov
Kuld ja briljandid
Stockholm

MISOMEX AB
Täisautomaatsed korduskopeerimismasinad
Hägersten

NORDISKA TO-LU
Keemiatööstus
Uppsala

NORRMALMS RADIO & ELVARUHUS AB
TV-raadio-stereo-majapidamismasinad
Hägersten

OJA'S FOTO
Foto-raadio-stereo
Stockholm

RIKSBY-TRYCK AB
Trükikoda
Sundbyberg

WILLEM PEEKERS BAGERI AB
Leivatööstused
Solna — Mölndal

KUSTI PÕLD
Toitained
Stockholm

RADA MEKANISKA VERKSTADEN
Peenmehaanika tööstus
Sundbyberg

K. A. RÜTMAN & CO
Väliskaubanduse ettevõte
Stockholm

SIFFER-SERVICE DATACENTRAL AB
Datateenindusbüroo
Stockholm

AB SIMSON BRÖD
Leivatööstus
Solna

AB STOCKHOLMS PLAST INDUSTRI
Plastitööstus
Huddinge

STUVSTA FORM- & PRESSVERKTYG AB
Plastikavormide tööstus
Huddinge

SVENSKA PLASTFABRIKEN AB
Plastitööstus
Farsta

SÖDERTÄLJE PLASTINDUSTRI
Plastitööstus
Södertälje

AB TEKNOPLAST
Plastitööstus
Sundbyberg

TOOMINGS BAGERI AB
Leivatööstus
Bandhagen

Lundi-Malmö täienduskooli õpilasi koolipeol. Vasakult Hannes Mathiesen, Heli-Ann Klaar, Jaan Kivimets, Maria Aundberg, Niglas Rämmal, Mart Klaar, Mart Kivikas, Peeter Tundo, Jaanus Schiedat ja Mikaela Peetre.

Sissemurrud, võltskirjad Müncheni itta suunatud raadiojaama peatamiseks

NEW YORK (VES) – New Yorgi osariigi senaator James L. Buckley esitas Senati üldkoosolekul ühe erikomitee poolt korraldatud uurimise Radio Free Europe ja Radio Liberty asjus, samuti hiljuti Londoni suurajalehes "The Times" ilmunud paljastava artikli, milles kirjeldatakse Poola ja Tshehhoslovakkia riiklike luureasutiste võtteid kommunismivastaste ameerika raadiote kahjustamiseks. Ameerikaste poole ületulnud major Josef Frolik Tshehhoslovakkia luureasutisest esitas andmed, et Tshehhoslovakkia ja Poola luureasutiste koosseisus on erilised dokumentide võltsimise osakonnad, mis "töötavad" N. Vene ja vasallriikide jaoks. Vaba Euroopa raadio vastane aktsioon algas sellest, et selle raadio Poola-osakonna direktor Jan Nowak saatis Münchenist mõne isikliku kirja poolakeelsetele ajalehtedele USA-s, protesteerides mõnede senaatorite katsete vastu Vaba Euroopa raadiot sulgeda riikliku toetuse läravõtmise teel.

Ühe kirjasaaja, ajaleht "Dziennik Zwazkowy" toimetaja Jan Krawieci korterisse Chicagos murti sisse ja Jan Nowaki kirjad viidi ära.

Varsti pärast seda ilmusid Jan Nowaki kirjad Poola pealinnas Varssavis, päevalehes "Zycie Warszawy". Kuid peale õigete kirjade oli nende hulgas ka võltsituid, mis vabritseeritud kommunistliku luureasutise poolt ja milles rünnati USA senaatoreid, nende hulgas New Jersey senaatorit Clifford P. Case'i rohkem kui seda oma kirjades teinud Jan Nowak. Eesmärgiks oli tekitada Senatis vastuolu Vaba Euroopa raadiole.

Teise poooakeelse siinse ajalehe "Zgoda" toimetaja Antoni J. Leczynski, kellele Jan Nowak oli samuti kirjutanud, kinnitas Senati uurimiskomisjoni ees, et Varssavi ajalehes avaldatud kirjadest on osa järeletehtud.

Umbes samal ajal said Vaba Euroopa raadios töötajad isikud ärakirjad kirjast, mis kandis Vaba Euroopa raadio direktori Ralph E Walteri allkirja ja adresseeritud Vaba Euroopa Komitee presidendile William P Durkeele New Yorgis. Kirjas kõneldi sellest, et Lääne-Saksa valitsus sunnib Vaba Euroopa raadiot lahkuma Saksamaalt ja et taadiosaate uueks asukohaks saab Türgimaa.

Järgnesid hulgaliselt paljundatud ja laiali saadetud ärakirjad sama Ralph E Walteri kirjast Tõrgi välisministeeriumi peasekretärile Orban Erlapile Ankaras. Kirjas kõneldi jälle Vaba Euroopa raadio ümberasumisest Türgimaale.

Kirjad tekitasid suurt ärevust Vaba Euroopa raadio teenistujate keskel ja arusaamatust mitte üksi Free Europe, Inc. juhtkonnas, vaid ka Lääne-Saksa valitsusega.

Rea maade ajalehtedes Euroopas, samuti ka USA ajakirjanduses ilmus teateid, et Lääne-Saksa valitsus sunnib Vaba Euroopa raadio lahkuma Münchenist, kus raadiol teatavasti on suur keskus tehniliste seadmetega.

Mõlemad kirjad olid kirjutatud Radio Free Europe ametlikul kirjapaberil ja Ralph E. Walteri allkiri oli laitmatu. Ometi olid kirjad võltsitud.

Kommunistide luureasutise võltsimiste osakond oli jätnud silmapaari vahele mõned väiksed vead, näiteks: Vaba Euroopa raadios direktor Ralph E Walteri büroos tarvitusel oleval IBM kirjutusmasinal on tähestikus apostroof vertikaalasendis, kirjas olid aga apostroofid längus-asendis, tähendab oli tarvitatud vöörast kirjutusmasinat.

Kõige suurem viga, mis kommunistidest võltsijad olid teadmatusest teinud, oli see, et ajal, kunas Ralph E Walter pidi olema alla kirjutanud Türgi välisministeeriumi Orban Erlapile adresseeritud kirja, oli direktor hoopis puhkusel Monakos!

Seda ei võinud võltsijad Prahas või Varssavis muidugi teada ja heas usus tema Münchenis viibimise kohta vabritseerisid kirja neile sobiva daatumiga.

Senaator James L Buckley paigutas Kongressi Protokolli Tshehhoslovakkiast põgenenud luureasutise major Josef Froliku üksikasjalise seletuse luureasutise tööst nii sõjalise salakuulamise kui ka vabas maailmas asuvate antikommunistide kohta laimavate dokumentide võltsimise ja levitamise alal.

Major Josef Frolik, kes luureparaadis esines "Floriani" nime all, tegutses eriti Londonis. Ta saadeti sinna Tshehhoslovakkia saatkonna kooseisu kui töölisorganisatsioonide atashee, kuid tema tegelikuks ülesandeks oli salakuulamine, nimelt andmete kogumine NATO relvade standardiseerimise ja Inglise kanali piirkonna sõjalise komando kohta.

Muuseas ta meenutab, et Tshehhoslovakkia saatkonna keldris Londonis seisis alaliselt valmis eriliselt ehitatud kast, millesse mahutada Tshehhoslovaakia lennuliini lennukile toimetamiseks antikommuniste, keda salaluure Inglismaalt soovis kinni võtta, uimastada ja lennuteel Prahasse toimetada seal vaikselt "likvideerimiseks".

Major Frolik asub praegu põgenikuna USA-s. Tema ärahüppamine oli raske löök Tshehhoslovakkia salaluurele. Viimasel aga õnnestus nii Vaba Euroopa raadiot kui ka tshehhi pagulasi kahjustav operatsioon, kui mõni aasta tagasi Lääne-Saksamaale ilmus "poliitiline põgenik" Erwin Marak, kes sobitas kontaktid pagulaste juhtidega ja ka Vaba Euroopa raadio tegelastega.

Erwin Marak oli salaluure agent, ta helilindistas salaja kõnelusi, võltsis neid ja viis helilindid Prahasse, kus neid kasutatakse komministide raadios propagandakampaanias põgenike ja Vaba Euroopa raadio vastu.

Ei usaldanud Moskva kinki

Õpetaja R. Wurmbrand, kes on kannatanud Rumeenias ja Venemaal usulist tagakiusamist, mida teostati metsikute piinamistega, ja nüüd USA-sse pääsnuna on välja andnud mitmed raamatud selle kohta.

Ta kirjutab oma bülletääni "The Voice of the Martyrs" aprillinumbris ajakirja "Newsweek" andmetel, et möödunud detsembris.

Toonud N. Liidu välisminister Gromõko president Fordile kingiks 10 pudelit vodkat ja 10 kasti kaaviari. Aga president ei maitsnud kaaviari, vaid see läks salapolitsei kätte uurimiseks, kas see ei sisalda mürki pikaldase mõjuga.

Wurmbrand märgib sarkastilliselt: "Kui on tegemist enda nahaga, siis president teab, et ta tegeleb kriminaalse jõuguga. Ning millist detentet saab sellistega olla!"

President Ford: Vabadus ka sinna kus see puudub

NEW YORK (VES) – Republikaanide partei rahvusgruppide kesknõukogu pidas neil päevil Washingtonis peakoosoleku oma esimehe, Esindajatekoja liikme Edward Derwinski kutsel. Kohale saabus üle 250 delegaadi 38-st rahvusgrupist ja 31-st osariigist. Peakoosolekust osavõtvasse eestlaste delegatsiooni kuulusid Ilmar Pleer ja Argo Kurs Jerseyst, Marju Soobert Virginiast. Connecticuti osariigi delegatsiooni kuulus Mati Kõiva ja Kalifornia delegatsiooni Arne Kalm. Asedelagaadina viibis kohal H. Pedajas Connecticutist. Delegaadid võttis Valges Majas vastu ka president Ford.

Kaks ja pool päeva kestnud koosolekuil olid arutusel rahvusgruppide probleemid igal alal. Vastu võeti esitamiseks rida resolutsioone, nende seas pikem Balti vabariikide anneksiooni mittetunnustamise nõudega.

Üheks peakõnelejaks koosolekul, mis toimus Mayflower hotellis, oli asepresident Nelson Rockefeller. Pikemas sõnavõtus töi ta eriti esile rahvusgruppide osatähtsust Ühendriikide elus, põgenike probleeme kaasa arvatud ka viimased, Vietnamis kommunistide haardest pääsenud. Ta võrdles neid II maailmasõja põgenikeks saanutega.

Käsitlenud vabaduse mõistet kõikide rahvaste osas, ütles asepresident: "Ameerika Ühendriigid on vaba maa. Kuid sellest ei piisa veel meile, et Ühendriigid on vabad. Meie sihiks on, et vabad oleksid ka need rahvad, kelledel vabadus puudub, või kelledel see on vaid osaliselt. Meie soov on, et ka need saaksid vabaks ja iseseisvaks."

Asepresidendi kõne sai kestva aplausi osaliseks. See anti üle ka suuremate TV saatjate kaudu.

Vastuvõtule president Fordi poolt Valges Majas, kogunes üle paarisaja koosolekust osavõtja. Pöördudes delegaatide poole tõstis president Ford eriti esile rahvusgruppide osatähtsuse nii Ühendriikide kui ka tema enda isiklikus elus. Ta mainis hollandlasi ja lätlasi ja nende kaastööd ning abi tema kandideerimisel Kongressi Esindajatekoja liikme kohale koduosariigist.

Ta märkis ka, et viimased 48 tundi olid Ühendriikide elus väga suure tähtsusega. Nad olid teataval määral pöördelise tähtsusega ka Ühendriikide hoiakus. President märkis, et nende umbes 500 mehe seas, kes läksid järele kaaperdatud Ühendriikide laevale, olid ka paljud samade rahvusgruppide liikmed, kes praegu viibivad siin Valges Majas. Need mehed tegid hästi oma töö ja kogu Ühendriigid võivad olla neile uhked.

President soovis, et rahvusgruppide liikmed siin maal ei kaotaks oma identsust, ja et nad veelgi edukamalt töötaksid nii parema USA kui ka kogu parema maailma heaks.

Presidendi kõne järel, mis vastu võeti kestvate kiiduavaldustega, algas koosviibimine, mille ajal serveeriti suures saalis õhtueine koos jookidega. Samas ruumis toimus 24 tundi varem vastuvõtt Iraani shahhi auks. Õhtul mängis armee keelpillide orkester. Külalisi saatsid valges vormiröivastuses noored ohvitserid, kes komandeeritud igast väeliigist presidendi käsutusse.

Peale Rockefelleri esinesid koosolekul kõnelejaina veel senaator Bill Brock (Tennessee), Republikanide partei esimees Mary Louise Smith, Clevelandi linnapea Ralph Perk ja rida kõrgemaid ametnikke välisministeeriumist ja Valge Maja ametkonnast.

Tahavad end ise kaitsta

WASHINGTON (VES) – Ajakiri "U. S. News & World Report" ütleb, et Lõuna-Korea ja Rahvuslik Hiina Taivanil avaldavad järjest tugevamat survet USA-le, et nendele võimaldataks aatomrelvi.

Vaatlejate arvates on see nõudlus viimasel ajal kasvanud seepärast, et nende riikide valitsuste arvates USA ei ole võimeline neid kaitsma. Püsima võivad nad jääda ainult aatomrelvade varal, mis paneks mõtlema kommunistlikke naabreid rünnakumõtete puhul.

Sydneys, Austraalias suri 31. mail Helmi Jalak, n-na Rosenberg, sünd. 29. nov. 1903 Tallinnas.

Metropolitan piirkonna (NYEHS) eesti naisvõimlejate 8-liikmeline esindusgrupp, pildistatud Hunter Kolledzhi võimlas pärast esikohale tulekut USA Võimlemisliidu äsjastel piirkonna-võistlustel rütmilise võimlemise grupiliikumises. Vasakult ees Hille Sork, Angela Dupin, Anu-Irja Parming (rühmajuht), Heidi Männik ja Juta Virkmaa. Taga Virve Jõks, Salme Parming (treener), Ellen Garlicki (USA Võimlemisliidust), Hele Männik ja Anja Hämar.

ABIELLUNUD

Anu Puusepp
Kjell Holtare
Allhelgona kirikus Stockholmis
14.6.1975

Partille **Stockholm**

SIIT ja SEALT

Peeter Mikkov ja **Ann-Cathrine Sjölund** Stockholmist abiellusid. Peigmees on August Mikkovi ja tema abikaasa Leida, sündinud Rebane, poeg.

Tumbas abiellusid Lorang Andreassen ja Triinu Lähker.

Ernst R. Seimi sõbrad Eesti Ettevõtjate Ühingust korraldasid 5. juunil Eesti Majas eine juubilari 80-a. sünnipäeva tähistamiseks. Huvitavas vestluses juubilariga veedeti paar hubast tundi.

Essex Community Colleges Marylandis õppiv Kristina Pedak tunnistati üllikooli poolt väljapaistvaks ja vääristati eridiplomiga. Kristina Pedak on Saksamaal tegutsenud Augsburgi Eesti gümnaasiumi direktor Johannes Pedaka noorem tütar.

†

Magda H. Ülem
Sünd. Kauküla
12/4 1899

Minu armas ema uinus igavikku Göteborgis 7/6 1975

VALDUR

Puhka rahus!

Maetud Fridhemi kalmistule 16/6 1975

†

Armast ema, vanaema ja vanavanaema

Olga Miir'i

leinavad

LAPSED
perekondadega

Puhka rahus armas ema!

Tänan südamest kõiki, kes nii rohkearvuliselt minu armast abikaasat

Anette Leemet'it

olid ära saatma tulnud ja tema kalmu pärgade ning lilledega kaunistasid.

ABIKAASA

Sini. . .

Alg. lk. 1

kuna sotsiaaldemokraatlik õhtuleht Aftonbladet pidas vajalikuks protesteerida abijuhtkirja kujul, milles üteldi:

— Kui Balti Instituudi kolmas teaduslik konverents eile Stockholmis avati, heiskas vastuvõttev linn vanade iseseisvusaegsete lippudega. Seda peetakse juriidiliseks võimatuseks, kuna Rootsi on annud tunnustuse Balti riikidele Nõukogude osariikidena. Seega on tegemist veaga, mis võib kaasa tuua omavalitsussfäärist väljaspool seisvaid järeldusi. Kas viga tuli teadmatusest või võib seda võtta poliitilise demonstratsioonina, selgub varsti. Osavõtuks registreeritud teadlased Ungarist ja Poolast jäid ära, mida tuleb märkida selles ühenduses. Praegu võib ainult küsida, kuidas on teadmised ajaloo ja poliitika alal Stockholmi kommuunis.

Teatavasti esines teadlastele ka peaminister Palme ja Stockholmi linn andis Stadshusetis suure vastuvõtu, kus tervitas linna "teine kodanik", s.o. Stockholmi kommuuninõukogu esimene abiesimees pr, Eva Remens. Nagu Aftonbladeti juhtkirjas märgitakse, ei tulnud korraldajate poolt kutsutud idariikide, Ungari ja Poola esindajad kohale ja korraldajatest-kutsujatest on Dagens Nyheterile seletanud Balti Instituudi peasekretär Imant Rebane, et idariikide teadlased viimasel hetkel olevat telegrammiliselt teatanud, et nad on takistatud tulemast ja ettekandeid pidamast. Rebane on ajalehele põhjendanud, miks osavõtjaid ei ole okupeeritud Eestist, Lätist ja Leedust: "Meie saime eelkinnituse, et ei ole mingit mõtet neid kutsuda, kuna nad ei saaks väljasõiduluba." Instituudis oli oodatud seekord nii ainult Poola ja Ungari teadlasi.

Korraldajatest oli Dagens Nyheterile ütelnud Harry Olt: "On väga rõõmustav, et peaminister köneles kontaktide laiendamisest teaduslike ja kultuuriliste asutustega balti kodumaades ja et impulsse kodumaadelt Baltikumis vahendatakse".

Nagu Aftonbladetki on märganud, paistab aga, et korraldajate püüdlustele suhtlemiseks idaga, on esmaseks takistuseks iseseisvuse vabaduslippude tarvitamine, mida Moskva ei saa sallida ja mis põhjustas ka satelliitriikide esindajate telegrammilised tagasiastumised — võimalik, et eelnenud telegrammide survel Moskvast vastavatele satelliitvõimudele.

V. Alttoa surnud

Tartus suri 3. juunil pika ja raske haiguse järele prof. Villem Alttoa.

Villem Alttoa oli sündinud 51. oktoobril 1898 Virumaal. Pärast Tartu ülikooli lõpetamist 1929 töötas ta eesti keele ja kirjanduse õpetajana Tartu Õpetajate Seminaris, Tallinna Pedagoogiumis ja koolinõunikuna Lääne- ja Virumaal. Alates 1937 oli ta Haridusministeeriumi Koolivalitsuse direktoriks.

Venelaste teise okupatsiooni algul määrati ta Tartu ülikoolis alguses õppejõuks ja 1946 dotsendiks väliskirjanduse alal. Saavutas 1961 filoloogia doktori kraadi ning 1963 professori tiitli. Oli Eestis Kirjanike Liidu liige.

KIRIKLIKE teateid

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peajumalat. 22/6 jääb ära. Surnuaiapüha jumalat. 24/6 kl. 18 eesti matusepaigal Metsakalmistul, õp. Raidur, laululehed. Peajumalat. 29/6 jääb ära.

EESTI AP. ÖIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai peakirik, 22/6 kl. 11 ristija Johannese päeva liturgia, preester Suursööt.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLMé Eesti Nelipühi Kirik, Bråvallag. 11. Jaanipühade ajal jumalat. ei ole väljasõidu tõttu Svärtingi suvepäevadele. 24/6 kl. 19 jumalat., Endel Siitam Kaliforniast, lauluettek.

GRISSLEHAMN: Kirikus jumalat. 22/6 kl. 13, O. Loogna ja O. Targama.

Sisserändajad Malmös: Lasteaedades emakeel!

Malmös on kohalikud sisserändajate organisatsioonid ühinenud koostööorganisatsiooni, et ühiselt kaitsta sisserändajate organisatsioonide huve eri ametasutustes. Koostööst võtab osa 18 eri organisatsiooni, nende hulgas ka soomlased.

Varem on Stokholmis loodud sisserändajate koostööorganina FIOS, Ühinenud sisserändajate organisatsioonid Rootsis, millisest tegevusest aga kaks suurimat rahvusgruppi, soomlased ja jugoslaavlased, osa ei võta.

Malmö ühingu tegevuskavas seisab ühe tähtsama punktina nõue, et lasteaedadesse tuleb rakendada kaksikkeelset personali. Praegu on eelkoolieas lastest Malmös 16 protsenti sisserändajate lapsed, ainuüksi jugoslaavia laste arv ulatub üle tuhande.

Malmös tegutseb juba üks lasteaed soomekeelsete lastele ja üks lasteaed kus on jugoslaavia ja rootsi lapsi. Nendes lasteaedades on ka laste emakeelt valdav personal.

KGB värbas 400 spioони

Ajal, mil toimub CIA tegevuse uurimine jätkab tema vastaspartner KGB oma tegevust täies purjes USA-s. Politsei on selgitanud, et möödunud aastal värbas KGB USA-s koguni 400 agenti.

Handikapp ersättning

Invaliditetstillägg och invaliditetsersättning förs från den 1 juli 1975 samman till en förmån. Den kallas i fortsättningen handikappersättning. Samtidigt ändras reglerna så att fler kan få ersättningen. Reglerna för vårdbidrag mildras också. Större möjligheter att få ferievårdbidrag införs.

Vem kan få handikappersättning?
Dessa villkor gäller för att få handikappersättning

- man skall ha sin fysiska eller psykiska funktionsförmåga nedsatt
- man skall ha fyllt 16 år och för avsevärd tid blivit handikappad före 65 år
- handikappet skall vara sådant att man behöver mer tidskrävande hjälp i den dagliga livsföringen eller behöver fortlöpande hjälp av annan person för att kunna arbeta eller studera.

Även den som har betydande merutgifter på grund av handikappet kan få ersättningen.

Hjäipbehovet och merutgifterna skall vägas samman vid bedömningen av rätten till handikappersättning.

Hur stor ersättning kan man få?
Ersättningen kan vara 60, 45 eller 30 procent av gällande basbelopp (i juni 1975 är basbeloppet 9.000 kronor).

Avgörande är hur stort hjälpbehov man har och hur stora merkostnaderna är.

Den som är

- blind och *inte har* ålderspension eller hel förtidspension får 60 procent
- blind och *har* ålderspension eller hel förtidspension får minst 30 procent i handikappersättning. Högre ersättning kan beviljas om stödbehovet motiverar det.
- döv eller gravt hörselskadad får minst 30 procent. Även i detta fall kan stödbehovet motivera högre ersättning.

Ansökan hos försäkringskassan
Handikappersättning skall sökas hos försäkringskassan. En särskild blankett finns hos kassan. Den som redan har hel invaliditetsersättning får automatiskt den högsta handikappersättningen (60 procent av basbeloppet) utan ansökan.

Den som har invaliditetstillägg eller halv invaliditetsersättning och nu vill ha högre ersättning än 30 procent av basbeloppet skall göra ansökan hos försäkringskassan.

Sök handikappersättning hos kassan snarast och senast före oktober månads slut. I så fall kan ersättning beviljas från och med juli månad. Försäkringskassan hjälper gärna till med ansökan.

Vårdbidrag

Förälder som vårdar handikappat barn under 16 år hemma kan få vårdbidrag. Förutsättningen är att barnet på grund av handikappet behöver särskild tillsyn och vård under avsevärd tid. Hänsyn tas också till merkostnader som uppkommer på grund av handikappet.

Barn, som vistas på skola eller annan institution och som kommer hem på ferier kan få ferievårdbidrag. Försäkringskassan lämnar gärna ytterligare upplysningar.

Ta gärna kontakt med
FÖRSÄKRINGSKASSAN

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Televisiooniprogramm

TV Lördag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:

7.25 Sydänsuvi.
I midsommartid. Bilder och stämningar kring midsommarnatten. Textat på svenska.

7.55 Sepän soitto. Väri.
Smedens musik. Färg. Porträtt av smeden och spelmannen Erkki Saastamoinen från Kiuruvesi.

8.25 Fäbodgudstjänst. Färg. Från Lisskog i Rättvik. Predikan av prosten Glen Åkerlund och kyrkoherde Åke Wiström.

9.00 TV-nytt och väder.

9.05 En karl får inte tappa ansiktet. Färg. En medelålders kvinna som har en attraktiv dotter får en manlig hyresgäst. Denne låter sig gärna uppvaktas av bägge damerna.

20.00 Nöjeshallen. Färg. Carl-Gustaf Lindstedt och "Tumm: m" presenterar en bukett med sommarens artistshower, Svenne och Lotta, Kisa Magnusson och Janne Önnerud, Rockfolket, Pierre Isaksson och Gimmicks, Bert-Åke Varg och Eva Bysing m fl. Och dessutom Flower Power.

21.00 Vad den svarta lådan berättade. Färg. Natten till den 14 juni 1972 kraschade ett av Japan Airlines passagerarplan under inflygning till New Delhi. Kontrolltornet förlorade radiokontakten med planet 110 sekunder före olyckan.

21.30 TV-nytt och väder.

21.35 Önskar ni er verkligen ett långt liv? Färg. Är åldrandet något programmerat i våra vävnader från början eller kan man uppskjuta det?

22.25—0.00 Hec Ramsey: Överfallet vid Chalk Hill. Färg. Nora Muldoon och hennes unge son dödas vid ett rånöverfall på väg till Noras och Hecs föreståndebröllop. Envilda västernserie med Richard Boone.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt och väder.
Från Barnredaktionen:
18.30 Lördags. Färg. Ska man ta hand om djur man hittar?
19.05 Djur är olika. Färg. En serie om djurs olika liv och beteenden. 2. För många elefanter?
19.30 Rapport med väder.
20.00 Cartouche — mästertjuven. Färg. Fransk-italiensk långfilm från 1961 om stråtrövaren Cartouche, en fransk Robin Hood, med bl a Jean-Paul Belmondo och Claudia Cardinale.
21.50 På lek och blommigt allvar. Färg. Pekka Langer och Carl-Uno Sjöblom frågar på skoj. Tävlande: Frälsningsarmén mot Statskyrkan.
22.40 TV-nytt och väder.
22.45—23.55 Dick Cavett intervjuar. Färg. Gäster i kvällens program är tre trollkonstnärer.

TV Söndag

19.00 TV-nytt och väder.
19.05 Kiss me Kate. Färg. Amerikansk långfilm från 1953 med bl a Kathryn Grayson, Howard Keel, Ann Miller och Keenan Wynn.
20.50 Guillaume Apollinaires fantastiska liv. Färg. Den franske poeten Apollinaire, den modernistiska diktens banbrytare.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.05 Trafik — på gott och ont. Färg. I det här reportaget tar Sven Colling upp problemet med våra förbrukade bilar.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt och väder.
Från Barnredaktionen:
18.30 Mattvävaren från Samarkand. Färg. Saga från England.
19.00 Vår sport: Över alla hinder. Färg. Handikappade ryttare på Rocklunda gård.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Sekou Toure — en afrikansk ledare. Färg. Sekou Touré — president i Guinew-Conakry är en av de omspunna gestalterna i Afrika.
20.5 Korallrevet. Färg. Djurlivet i havet utanför Madagaskar.
21.00 Musik i Tvåan: Musiken i landskapet Småland. Färg.
21.45 Söndagsdeckaren: Orson Welles bästa. Färg. Rivalerna av Gloria Amoury — en berättelse om gammalt groll — samt Dorothy L. Sayers burleska lilla berättelse "Huvudsaken".
22.35—22.40 TV-nytt och väder.

TV Måndag

18.55 Meddelanden.
19.00 TV-nytt, väder.
19.05 Fyllig, rund och fruktig... är uttryck som en vinkännare kan ta till för att beskriva ett riktigt gott vin. Mycket av det urgamla hantverket i vinframställningen har bevarats bl a i småfabriker kring Bordeaux. Färg.
19.30 Israel — det stora folkexperimentet. Färg. Knappast något land har framstått så enigt som Israel — fram till det senaste kriget.
20.20 "En sång till dej, min syster..." Färg. Ett program med Dan Andersson-visor.
Medverkande: Thorstein Bergman, Lars Ek, Giovanni Jaconelli och Michael Paasche.
20.40 Lerblixten — en målning av Olle Kåks. Vi får följa arbetet med "Lerblixten" — från en tom vit duk till en färdig målning. Färg.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Att botas med horn. Färg. Helbrägdagörerskan Anni Nynynen från norra Savolax i Finland.
21.50—22.50 Filmare med tiden. Färg. "Jonte" och "Studentexamen", två elevfilmer från Dramatiska institutet.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt, väder.
18.30 Från Barnredaktionen: Åsa Gåsa Klinga. Färg. Marie Selander och Finn Zetterholm sjunger visor. Den här gången är Karin Biribacken med.
19.00 Strandbugg. Färg. Ett familjemagasin om bl a båtsport, fiske och simning.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Fem Hepburn: En skön historia. Amerikansk långfilm från 1940 med bl a Cary Grant, Katharine Hepburn och James Stewart.
21.50 Flygmässan i Paris. Färg. TV 2:s flygexpert rapporterar från den internationella flyg- och rymdutställning som ägt rum denna månad på Le Bourget utanför Paris.
22.30 TV-nytt, väder.
22.35—23.50 Sida vid sida. Färg. En engelsk serie i sex avsnitt om kampen om kvinnlig rösträtt i England mellan 1898—1918.

TV Tisdag

18.55 Meddelanden.
19.00 TV-nytt, väder.
19.05 Herkules Jonssons storverk. Färg. Herkules och den förfärliga oljefläcken.
19.30 Fru Biksby och pälskappan. Färg. En filmad novell om en kvinnas förhållande till en man och dess komplikationer.
20.00 Berömda orkestrar: "Moskvas symfoniorkester". Statliga Akademiska Symfoniorkestern i USSR presenteras med sina dirigenter Jevgenij Svetlanov och Konstantin Ivanov. Färg.
Musik av bl a Rachmaninov, Tjajkovskij, Borodin, Ravel och Sjostakovitj.
21.50 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.50 Sportextra.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt, väder.
18.30 Från Barnredaktionen: Åsa Gåsa Klinga. Färg. Marie Selander och Finn Zetterholm sjunger visor.
19.00 Hem till gården. Färg. Följetong om en lantbrukarfamilj på en gård i norra England.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Barndomstid. En serie engelska novellfilmer om barndomstid och uppväxtår. Färg.
Hästen och pianot. Berättelse av George Ewart Evans om en familj i södra Wales under depressionen som följde en generalstrejk.
20.55 Anslagstavlan — för sånt som är värt att veta. Färg.
21.00 Dokument utifrån. Färg.
21.40 Sommarkväll — från Bönhamns fiskeläge i Nordingrå. Färg.
22.25 TV-nytt, väder.
22.30—23.20 En värld i krig. Färg. Engelsk serie om andra världskriget. 3. Farväl Frankrike!

TV Onsdag

18.55 Meddelanden.
19.00 TV-nytt, väder.
19.05 Rosens och Henrikas TV-pjäs. Färg. Barn- och familjepjäs av Staffan Göthe. Rosen och Henrika har gjort en TV-pjäs, som handlar om våra vanligaste konventioner och fördomar.
Medverk.: Erik Andersson, Lena Gester, Eva Hermansson och Kerstin Rabe.
19.40 Riva eller rusta upp. Färg. II. Människor och trafik i centrum.
20.00 Kulturtjuvarna. Färg. Det här amerikanska reportaget visar, med exempel från Mexico och Turkiet, vilken omfattning handeln med stulna och smugglade kulturföremål fått i USA.
20.50 Konstverk berättar. Färg. Kungagraven i Kivik är ett 3 000-årigt bronsåldersröse i vars inre man funnit stenhällar med fantasieggande bilder.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—23.10 Vallmon lyser röd vid Isyk-Kul. Färg. Sovjetisk långfilm från 1972. En historia om ryska flyktingar från Kirgisien och deras kontroverser med kinesiska opiumhandlare.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt, väder.
18.30 Från Barnredaktionen: Åsa Gåsa Kling. Färg. Marie Selander och Finn Zetterholm sjunger.
19.00 Hem till gården. Färg. Följetong om en lantbrukarfamilj på en gård i norra England.
19.30 Rapport med väder.
20.00 TV 2 teatern: Prototypen — en av många av Sam O. Kjenne och Jahn H. Pedersen. Färg. Prototypen är skriven direkt för norska TV-teatern.
21.30 Sommarkväll. Färg. Från Bönhamns fiskeläge i Nordingrå.
22.15 TV-nytt, väder.
22.30—23.20 Friidrott: Norge—Östtyskland—Sverige. Färg. Sammandrag från trelandskampen på Bislet i Oslo. Kommentator: Sven Plex Petersson.

TV Torsdag

18.55 Meddelanden.
19.00 TV-nytt, väder.
19.05 Herkules Jonssons storverk. Färg. Herkules och grodmannen som inte var utklädd.
19.30 Kontakt sökes. Färg. Hur skall vi våga vara oss själva i umgänget med andra människor?
20.15 Dave Allen på stubinen. Färg.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.25 Insekter — om bin och getingar. Färg.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt och väder.
18.30 Från Barnredaktionen: Åsa Gåsa Klinga. Färg. Marie Selander och Finn Zetterholm sjunger.
19.00 Hem till gården. Färg. Följetong om en lantbrukarfamilj på en gård i norra England.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Sista läsåret? Färg. Hösten 1973 gjorde Leif Furhammar en film om den nedläggningshotade skärgårdsskolan på Torö. Sex elever fanns i skolan då. På skolavslutningen i år var där tjugo barn. Nästa termin blir det ännu fler.
21.00 M A S H. Färg. Amerikansk farskomedi där allt är tillåtet — som i krig och kärlek. 3. "Kära pappa! Din tillgivne son".
21.30 Sommarkväll. Färg. Från Bönhamns fiskeläge i Nordingrå.
22.10 Sportnytt.
22.30 TV-nytt, väder.
22.35—23.50 Sida vid sida. Färg. En engelsk serie i sex avsnitt om kampen om kvinnlig rösträtt i England mellan 1898—1918. Del 6. Sylvia 1914—1918.

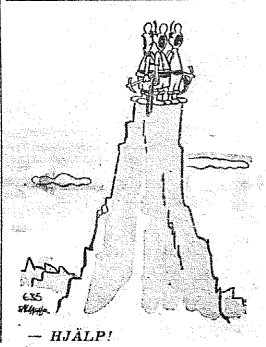
TV Fredag

18.55 Meddelanden.
19.00 TV-nytt, väder.
19.05 Dagsländan och forellen. Färg. Tillgången på forell beror till en del på dagsländor.
19.30 "Lite människor och mycke kultur". Färg. Vad kommer att hända med den gotländska kyrkan när nu AMS skurit ner sitt bidrag. I programmet medverkar representanter för Riksantikvarieämbetet samt konservator Erik Oisson, Sanda.
20.10 Arvingarna. Färg. Engelsk serie i fjorton avsnitt om ett släktföretag. 9. Biltävlingen.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.25 First lady of jazz. Färg. Ella Fitzgerald i en studioinspelning från Köln tillsammans med Peter Herbolzheimers Big Band och gitaristen Joe Pass.

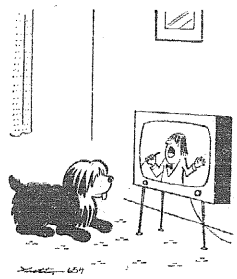
TELEVISION 2

18.25 TV-nytt och väder.
Från Barnredaktionen:
18.30 Åsa Gåsa Klinga. Färg. Marie Selander och Finn Zetterholm sjunger.
19.00 Charlie Chaplin — Charlie på badort från 1915.
19.30 Rapoort med väder.
20.00 Sommarkväll. Färg. Från Bönhamns fiskeläge i Nordingrå.
21.00 Affären Matteotti. Färg. Italien i maj 1924, fascisterna har just vunnit valet.
21.50 TV-nytt och väder.
21.55—23.25 Filmstudio: Två: Omoon — japansk långfilm från 1969. Omoon är det portugisiska namnet på ön Macao. En tragisk kärlekshistoria.

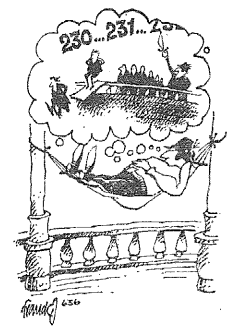
Huumor

— HJÄLP!

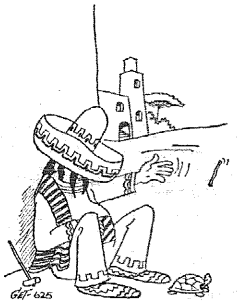
— — —

— — —

— — —

— *Apport . . . !*

— *Vi är kända för att ha stans mjukaste fåtöljer . . .*